

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
GERARDA HOGANA
przedstawiona w dniu 11 lipca 2019 r.¹

Sprawy połączone C-398/18 i C-428/18

Antonio Bocero Torrico (C-398/18)
Jörg Paul Konrad Fritz Bode (C-428/18)
przeciwko
Instituto Nacional de la Seguridad Social,
Tesorería General de la Seguridad Social

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Tribunal Superior de Justicia de Galicia (wyższy trybunał sprawiedliwości Galicji, Hiszpania)]

Odesłanie prejudycjalne – Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących – Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 – Artykuł 5 – Wcześniejsze świadczenie z tytułu starości – Wymóg, by kwota należnego wcześniejszego świadczenia z tytułu starości była wyższa od kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości w momencie ukończenia 65 lat – Metoda ustalania wysokości kwoty minimalnej – Przepisy krajowe uwzględniające wyłącznie świadczenie wypłacane przez właściwe państwo członkowskie – Brak uwzględnienia świadczenia wypłacanego przez inne państwo członkowskie – Wymóg równego traktowania świadczeń

I. Wprowadzenie

1. Niniejsze wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które złożono w sekretariacie Trybunału odpowiednio w dniach 15 czerwca (sprawa C-398/18) i 28 czerwca 2018 r. (sprawa C-428/18), dotyczą wykładni prawa Unii, w szczególności art. 48 TFUE oraz art. 5 i 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego².

2. W swoim pytaniu Tribunal Superior de Justicia de Galicia (wyższy trybunał sprawiedliwości Galicji, Hiszpania) zasadniczo zwraca się o rozstrzygnięcie, czy art. 48 TFUE stoi na przeszkodzie obowiązywaniu przepisu krajowego, który wymaga dla ustalenia, że dana osoba kwalifikuje się do otrzymania wcześniejszego świadczenia z tytułu starości, między innymi, aby kwota należnego świadczenia była wyższa od kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości, która przysługiwałaby osobie zainteresowanej z uwagi na jej sytuację rodzinną w momencie ukończenia 65 lat. W szczególności w prawie hiszpańskim bierze się w tym względzie pod uwagę jedynie świadczenie z tytułu starości wypłacane w tym właśnie państwie członkowskim, bez uwzględnienia świadczeń równoważnych, które taka osoba może otrzymywać w innym państwie członkowskim lub w innych państwach członkowskich.

¹ Język oryginału: angielski.

² Dz.U. 2004, L 166, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2004, L 200, s. 1.

3. Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zostały skierowane w ramach postępowań toczących się pomiędzy A. Bocerem Torricem a Instituto Nacional de la Seguridad Social (krajowym instytutem zabezpieczenia społecznego, zwanym dalej „INSS”) i Tesorería General de la Seguridad Social (powszechną kasą zabezpieczenia społecznego, zwaną dalej „TGSS”) (sprawa C-398/18) oraz pomiędzy J. Bodem a INSS i TGSS (sprawa C-428/18).

4. Należy wskazać, że art. 48 TFUE stanowi, iż Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej przyjmują „w dziedzinie zabezpieczenia społecznego środki niezbędne do ustanowienia swobodnego przepływu pracowników” między innymi w drodze ustanowienia systemu umożliwiającego migrującym pracownikom „zaliczenie wszystkich *okresów* uwzględnianych w prawie poszczególnych państw”³. Obecnie obowiązujący system zaliczania okresów jest uregulowany w rozporządzeniu nr 883/2004. W tym względzie art. 6 rozporządzenia nr 883/2004 przewiduje sumowanie okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, natomiast art. 52 i 58 owego rozporządzenia zawierają normy dotyczące ustalania wysokości świadczeń z tytułu starości i świadczeń minimalnych z tytułu starości, jeżeli dana osoba ukończyła okresy ubezpieczenia lub zamieszkania w więcej niż jednym państwie członkowskim.

5. Mimo że we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wyraźnie powołano art. 48 TFUE, to moim zdaniem odpowiedź na pytanie prejudycjalne można znaleźć w art. 5 rozporządzenia nr 883/2004, w którym ustanowiono wynikającą z orzecznictwa Trybunału zasadę równego traktowania świadczeń, dochodu i okoliczności.

II. Ramy prawne

A. Prawo Unii

6. Motywy 9, 10, 11 i 12 rozporządzenia nr 883/2004 mają następujące brzmienie:

„(9) Trybunał Sprawiedliwości przy kilku okazjach wydał opinię w sprawie możliwości równego traktowania świadczeń, dochodu i okoliczności; zasada ta powinna być ściśle przyjęta i rozwijana, przy jednoczesnym przestrzeganiu istoty i ducha postanowień prawnych.

(10) Jednakże zasada traktowania pewnych okoliczności lub wydarzeń mających miejsce na terytorium innego państwa członkowskiego tak, jak gdyby miały one miejsce na terytorium państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma w danej sytuacji zastosowanie, nie powinna kolidować z zasadą sumowania okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania spełnionych na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego, z okresami spełnionymi na podstawie ustawodawstwa właściwego państwa członkowskiego. Okresy spełnione na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego powinny wobec tego być brane pod uwagę wyłącznie przy zastosowaniu zasady sumowania okresów.

(11) Uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, że właściwym dla nich stanie się inne państwo członkowskie ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo.

(12) W świetle zasady proporcjonalności należy zadbać o to, by zasada uwzględniania okoliczności lub wydarzeń nie prowadziła do obiektywnie nieuzasadnionych rezultatów ani do kumulacji świadczeń tego samego rodzaju za ten sam okres”.

3 Wyróżnienie własne.

7. Artykuł 3 rozporządzenia nr 883/2004, zatytułowany „Zagadnienia objęte rozporządzeniem”, stanowi:

„1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do całego ustawodawstwa odnoszącego się do następujących działów zabezpieczenia społecznego:

[...]

d) świadczeń z tytułu starości;

[...]”.

8. Artykuł 5 owego rozporządzenia, zatytułowany „Równe traktowanie świadczeń, dochodów, okoliczności lub zdarzeń”, stanowi:

„O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej oraz w świetle specjalnych wprowadzonych przepisów wykonawczych, zastosowanie mają następujące przepisy:

- a) w przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa właściwego państwa członkowskiego, otrzymywanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego i inny dochód ma pewne skutki prawne, odpowiednie przepisy tego ustawodawstwa mają zastosowanie także do otrzymywanych świadczeń równoważnych nabytych na podstawie prawodawstwa innego państwa członkowskiego lub dochodów osiągniętych w innym państwie członkowskim;
- b) w przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa właściwego państwa członkowskiego, zaistnieniu pewnych okoliczności lub zdarzeń przypisywane są określone skutki prawne, to państwo członkowskie uwzględnia podobne okoliczności lub zdarzenia zaistniałe w każdym państwie członkowskiego tak jak gdyby miały one miejsce na jego własnym terytorium”.

9. Artykuł 6 rozporządzenia nr 883/2004, zatytułowany „Sumowanie okresów”, stanowi:

„O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, właściwa instytucja państwa członkowskiego, której ustawodawstwo uzależnia:

- nabycie, zachowanie, przysługiwanie lub odzyskanie prawa do świadczeń,
- objęcie przez ustawodawstwo, lub
- dostęp do lub zwolnienie z ubezpieczenia obowiązkowego, fakultatywnego kontynuowanego lub dobrowolnego,

od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, bierze pod uwagę w niezbędnym zakresie okresy ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania spełnione na podstawie ustawodawstwa każdego innego państwa członkowskiego, tak jakby były to okresy spełnione na podstawie stosowanego przez nie ustawodawstwa”.

10. Artykuł 52 rzeczono rozporządzenia, zatytułowany „Przyznawanie świadczeń”, stanowi w ust. 1:

„Właściwa instytucja ustala wysokość świadczeń, jakie byłyby należne:

- a) zgodnie z ustawodawstwem, które stosuje, wyłącznie w prz[y]padkach, gdy warunki uprawnienia do świadczeń zostały spełnione wyłącznie na podstawie prawa krajowego (świadczenie niezależne);

- b) poprzez ustalenie teoretycznej kwoty świadczenia, a następnie kwoty rzeczywistej (świadczenie proporcjonalne), w następujący sposób:
- (i) teoretyczna kwota świadczenia jest równa świadczeniu, o które zainteresowany mógłby się ubiegać, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia i/lub zamieszkania, ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw pozostałych państw członkowskich, zostały ukończone na podstawie ustawodawstwa, które jest stosowane w dniu przyznania świadczenia. Jeżeli, zgodnie z tym ustawodawstwem, kwota świadczenia nie zależy od długości ukończonych okresów ubezpieczenia, kwota ta zostaje uznana za kwotę teoretyczną;
 - (ii) instytucja właściwa ustala następnie rzeczywistą kwotę świadczenia proporcjonalnego, stosując do kwoty teoretycznej stosunek długości okresów ubezpieczenia ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, do całkowitej długości okresów ubezpieczenia, ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie ustawodawstw wszystkich zainteresowanych państw członkowskich”.

11. Artykuł 58 rzeczonego rozporządzenia, zatytułowany „Przyznawanie dodatków”, stanowi:

„1. Świadczeniobiorca, do którego stosują się przepisy niniejszego rozdziału, nie może, w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania i na podstawie ustawodawstwa którego płatne jest świadczenie, otrzymać świadczenia, które jest niższe od świadczenia minimalnego ustalonego przez to ustawodawstwo za okres ubezpieczenia lub zamieszkania równy wszystkim okresom brany pod uwagę do wypłaty zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału.

2. Instytucja właściwa tego państwa członkowskiego wypłaca uprawnionemu przez okres jego zamieszkania na terytorium tego państwa dodatek równy różnicy między całkowitą wysokością świadczeń należnych na podstawie przepisów niniejszego rozdziału a kwotą świadczenia minimalnego”.

B. Prawo hiszpańskie

12. Artykuł 208 Ley General de la Seguridad Social (powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym), której tekst jednolity został przyjęty w Real Decreto Legislativo 8/2015 (królewskim dekretem z mocą ustawy 8/2015) z dnia 30 października 2015 r.⁴, w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia skarg przez skarżących, stanowił, co następuje:

„1. Możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę na wniosek osoby zainteresowanej podlega następującym wymogom:

- a) osiągnięcia wieku, który jest niższy o nie więcej niż dwa lata od wieku wynikającego w danym przypadku z zastosowania przepisów art. 205 ust. 1 lit. a), przy czym nie mają zastosowania współczynniki zmniejszające, o których mowa w art. 206;
- b) udokumentowania minimalnego, rzeczywistego okresu składkowego wynoszącego 35 lat, [...]
- c) po spełnieniu wymogów ogólnych i szczegółowych związanych z danym trybem przejścia na emeryturę kwota należnej emerytury musi być wyższa od kwoty minimalnej emerytury, która przysługiwałaby osobie zainteresowanej z uwagi na jej sytuację rodzinną w momencie ukończenia 65 lat; w przeciwnym wypadku nie można skorzystać z takiego trybu wcześniejszego przejścia na emeryturę.

⁴ Opublikowano w BOE nr 261 z dnia 31 października 2015 r., s. 103291; sprostowanie, BOE nr 36 z 11 lutego 2016 r., s. 10898.

2. W przypadku wcześniejszego przejścia na emeryturę, o którym mowa w niniejszym artykule, świadczenie emerytalne ulega zmniejszeniu poprzez zastosowanie, za każdy kwartał lub część kwartału, których w momencie czynności powodującej przejście na wcześniejszą emeryturę brakuje pracownikowi do osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego wynikającego w danym przypadku z zastosowania przepisów art. 205 ust. 1 lit. a), następujących współczynników, w zależności od udokumentowanego okresu składkowego:

[...]

Wyłącznie w celu ustalenia wspomnianego ustawowego wieku emerytalnego przyjmuje się, że ustawowy wiek emerytalny to wiek, który osiągnąłby pracownik, gdyby nadal płacił składki w okresie od daty czynności powodującej przejście na wcześniejszą emeryturę do momentu osiągnięcia odpowiedniego ustawowego wieku emerytalnego, wynikającego w danym przypadku z zastosowania przepisów art. 205 ust. 1 lit. a).

Do obliczenia okresów składkowych stosuje się pełne okresy, przy czym część ułamkowa okresu nie jest równoważna okresowi”.

13. Artykuł 14 ust. 3 Real Decreto 1170/2015, de 29 de diciembre, sobre revalorización de pensiones del sistema de seguridad social y de otras prestaciones sociales públicas para el ejercicio 2016 (dekretu królewskiego nr 1170/2015 z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie waloryzacji emerytur w systemie zabezpieczenia społecznego i innych publicznych świadczeń społecznych na rok 2016)⁵ stanowi, co następuje:

„Jeżeli po zastosowaniu przepisów poprzedniego ustępu suma kwot emerytur przyznanych w ramach dwustronnej lub wielostronnej umowy dotyczącej zabezpieczenia społecznego przez ustawodawstwo hiszpańskie oraz ustawodawstwo zagraniczne jest niższa od minimalnej wysokości danego świadczenia emerytalnego, obowiązującej w danym czasie w Hiszpanii, uprawnionemu, o ile mieszka na terytorium kraju i spełnia wymogi ustanowione przez przepisy ogólne, przysługuje kwota różnicy między sumą przyznanych emerytur, hiszpańskiej i zagranicznej, a wspomnianą kwotą minimalną.

W przypadku emerytur przyznanych na mocy rozporządzeń wspólnotowych dotyczących zabezpieczenia społecznego zastosowanie mają przepisy art. 50 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie oraz art. 58 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

[...]”.

III. Postępowania główne i pytanie prejudycjalne

14. Antonio Bocero Torrico, urodzony w dniu 15 grudnia 1953 r., jest ubezpieczony w hiszpańskim systemie zabezpieczenia społecznego. W dniu 16 grudnia 2016 r. wniósł on do hiszpańskiego organu zabezpieczenia społecznego wniosek o przyznanie mu wcześniejszego świadczenia z tytułu starości, który został odrzucony przez INSS decyzją z dnia 9 listopada 2016 r., ponieważ ustalona kwota

5 Opublikowano w BOE nr 312 z dnia 30 grudnia 2015 r.

świadczenia nie osiągnęła wysokości kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości, która przysługiwałaby zainteresowanemu z uwagi na jego sytuację rodzinną w momencie ukończenia 65 lat. A. Bocero Torrico wniósł odwołanie od tej decyzji, które zostało ostatecznie oddalone decyzją z dnia 25 kwietnia 2017 r.⁶

15. Antonio Bocero Torrico udokumentował łącznie 16 637 dni składkowych, z czego 9947 w Hiszpanii i 6690 w Niemczech. W Niemczech przyznano mu świadczenie z tytułu starości w kwocie 507,35 EUR. Wcześniejsze świadczenie z tytułu starości, które A. Bocero Torrico otrzymałby w Hiszpanii, wynosiłoby 530,15 EUR, która to kwota wynika z zastosowania do podstawy wymiaru w wysokości 773,75 EUR współczynnika korygującego ze względu na wiek w wysokości 88%, po zastosowaniu do części przypadającej na Hiszpanię współczynnika proporcjonalnego w wysokości 76,86%.

16. Jörg Bode, urodzony w dniu 4 czerwca 1952 r., jest ubezpieczony w hiszpańskim systemie zabezpieczenia społecznego. W dniu 31 maja 2015 r. wniósł on do hiszpańskiego organu zabezpieczenia społecznego wniosek o przyznanie mu wcześniejszego świadczenia z tytułu starości, który został odrzucony przez INSS decyzją z dnia 26 sierpnia 2015 r., ponieważ ustalona kwota świadczenia nie osiągnęła wysokości kwoty emerytury minimalnej, która przysługiwałaby zainteresowanemu z uwagi na jego sytuację rodzinną w momencie ukończenia 65 lat.

17. Jörg Bode udokumentował łącznie 16 725 dni składkowych, z czego 2282 w Hiszpanii i 14 443 w Niemczech. W Niemczech przyznano mu świadczenie emerytalne w kwocie rzeczywistej 1185,22 EUR. Wcześniejsze świadczenie z tytułu starości, które J. Bode otrzymałby w Hiszpanii, wynosiłoby 206,60 EUR, która to kwota wynika z zastosowania współczynnika korygującego ze względu na wiek w wysokości 87% do podstawy wymiaru wynoszącej 1357,80 EUR miesięcznie, której część wynosząca 17,49% powinna być wypłacana przez Hiszpanię.

18. W 2016 r. świadczenie minimalne z tytułu starości przyznawane w Hiszpanii osobom w wieku powyżej 65 lat mającym na utrzymaniu małżonka wynosiło 784,90 EUR.

19. Antonio Bocero Torrico i Jörg Bode wnieśli do Juzgado de lo Social (sądu pracy)⁷ skargę przeciwko INSS i TGSS o stwierdzenie prawa do wcześniejszego świadczenia z tytułu starości, przysługującego im ze skutkiem odpowiednio od dnia 1 stycznia 2017 r. i 1 lipca 2015 r.

20. Juzgado de lo Social (sąd pracy) stwierdził w obu sprawach, że zgodnie z przepisami krajowymi kwota należnego wcześniejszego świadczenia z tytułu starości musi być wyższa od kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości, która przysługiwałaby zainteresowanemu z uwagi na jego sytuację rodzinną w momencie ukończenia 65 lat. Uznał on, że kwota należnego świadczenia z tytułu starości musi odpowiadać proporcjonalnemu świadczeniu z tytułu starości wypłacanemu w Hiszpanii, ponieważ jest to rzeczywiste świadczenie z tytułu starości, które uprawniony faktycznie będzie otrzymywał w Hiszpanii w odróżnieniu od innych państw członkowskich. W wyroku uwzględniono zatem argumenty INSS odnoszące się do celu przepisów krajowych, który polega na zapobieżeniu uzupełniania do minimalnej wysokości ustawowej świadczeń z tytułu starości osobom, które nie osiągnęły jeszcze ustawowego wieku emerytalnego, a tym samym na utrzymaniu ich na rynku pracy.

21. W związku z tym skargi złożone przez A. Bocera Torrica i J. Bodego zostały oddalone wyrokami wydanymi odpowiednio w dniach 6 października i 15 listopada 2017 r.

22. Antonio Bocero Torrico i Jörg Bode wnieśli odwołania od tych wyroków odpowiednio w dniach 3 listopada i 22 listopada 2017 r.

⁶ Takie daty zostały przedstawione przez sąd odsyłający. Według INSS i Komisji decyzja odmowna została wydana w marcu 2017 r.

⁷ Odpowiednio w Ourense i A Coruña.

23. Sąd odsyłający jest zdania, że A. Bocero Torrico i J. Bode nie stanowią obciążenia dla hiszpańskiego systemu zabezpieczenia społecznego, ponieważ ich wcześniejsze świadczenia z tytułu starości nigdy nie będą uzupełniane w Hiszpanii do wysokości minimalnej, gdyż otrzymują oni również świadczenia z tytułu starości w Niemczech, a po zsumowaniu dwóch rzeczywistych świadczeń ich kwota jest wyższa od obowiązującej w Hiszpanii kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości. Zdaniem sądu odsyłającego art. 14 ust. 3 dekretu królewskiego nr 1170/2015, który odwołuje się do art. 58 rozporządzenia nr 883/2004, pozwala tylko na uzupełnienie różnicy między sumą świadczeń należnych na podstawie przepisów Unii i kwotą świadczenia minimalnego z tytułu starości w Hiszpanii. Oznacza to, że w przypadku przyznania wcześniejszego świadczenia z tytułu starości należałoby uwzględnić oba świadczenia faktycznie otrzymane w Hiszpanii i w Niemczech, co uniemożliwiłoby skorzystanie z jakiegokolwiek dodatku pozwalającego na wyrównanie wysokości świadczenia do wysokości minimalnej.

24. Sąd odsyłający uważa, że z porównania sytuacji pracownika, który nie wyemigrował i otrzymuje w Hiszpanii wcześniejsze świadczenie z tytułu starości w wysokości 1193,38 EUR⁸, z sytuacją pracownika migrującego, który otrzymuje taką samą kwotę, ale w co najmniej dwóch państwach członkowskich, wynika, iż pracownik migrujący jest poszkodowany i dyskryminowany z powodu przesiedlenia się do innego państwa członkowskiego (w tym przypadku do Niemiec) oraz nie może skorzystać z prawa do wcześniejszego świadczenia z tytułu starości, do którego uprawniony byłby pracownik niebędący migrantem. Sąd ten jest więc zdania, że art. 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym, który odnosi się do „kwoty należnej emerytury”, należałoby interpretować w ten sposób, że kwota należnej emerytury oznacza sumę świadczenia z tytułu starości faktycznie otrzymywanego w Hiszpanii i świadczenia z tytułu starości faktycznie otrzymywanego w Niemczech. Sąd odsyłający uważa również, że takie rozwiązanie umożliwiłoby realizację celu owego przepisu, tzn. zapobieżenie sytuacji, w której Hiszpania musiałaby uzupełnić kwotę emerytury do minimalnej wysokości ustawowej, biorąc pod uwagę, jak wspomniano powyżej, iż także zgodnie z przepisami hiszpańskimi i przepisami Unii prawo do uzupełnienia świadczenia do wysokości minimalnej wymagałoby uwzględnienia sumy obu świadczeń.

25. W tych okolicznościach Tribunal Superior de Justicia de Galicia (wyższy trybunał sprawiedliwości Galicji) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 48 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie obowiązywaniu przepisu krajowego, który wymaga w celu skorzystania z wcześniejszej emerytury, by kwota należnej emerytury była wyższa od minimalnej emerytury, która przysługiwałaby zainteresowanemu na podstawie prawa krajowego, przy czym pojęcie »emerytury należnej« interpretowane jest jako emerytura faktycznie wypłacana tylko we właściwym państwie członkowskim (w tym przypadku w Hiszpanii), bez uwzględnienia faktycznie przysługującej emerytury, którą zainteresowany może otrzymywać z tytułu innego świadczenia takiego samego rodzaju w innym państwie członkowskim lub w innych państwach członkowskich?».

IV. Postępowanie przed Trybunałem

26. Uwagi na piśmie przedstawili A. Bocero Torrico, J. Bode, INSS, Królestwo Hiszpanii i Komisja. Wszyscy wyżej wymienieni przedstawili uwagi ustne na rozprawie, która odbyła się w dniu 2 maja 2019 r.

⁸ Pod warunkiem, że ów pracownik spełnia inne wymagania określone w przepisach prawa hiszpańskiego. Sąd odsyłający wskazał, że te inne wymagania nie są rozpatrywane w postępowaniach głównych. Ta kwota została podana przez sąd odsyłający zarówno w sprawie C-398/18, jak i w sprawie C-428/18.

V. Uwagi przedstawione Trybunałowi

27. Antonio Bocero Torrico i Jörg Bode utrzymują, że przepisy krajowe uzależniające możliwość skorzystania z wcześniejszego świadczenia z tytułu starości od kwoty świadczenia proporcjonalnego, które właściwa instytucja ma wypłacić z tytułu składek odprowadzonych na podstawie prawa krajowego, są sprzeczne z prawem Unii. W świetle takich przepisów możliwość skorzystania ze świadczenia jest uzależniona od składek odprowadzonych w jednym państwie członkowskim, co pozbawia skuteczności przepisów i zasad prawa Unii dotyczących swobodnego przepływu i sumowania okresów ubezpieczenia, zwłaszcza tych, które odnoszą się do sumowania okresów ubezpieczenia na potrzeby określenia możliwości skorzystania ze świadczeń z tytułu starości i które przewidziano w art. 45 i 48 TFUE oraz w art. 6, 50, 51, art. 52 ust. 1 lit. b) i art. 58 rozporządzenia nr 883/2004.

28. Antonio Bocero Torrico i Jörg Bode uważają, że „kwota należnej emerytury”, którym to terminem posłużono się w art. 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym, odpowiada teoretycznej kwocie świadczenia zdefiniowanej w art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 883/2004, ponieważ takie podejście pozwala zrównać pracownika migrującego ze znajdującym się w tej samej sytuacji pracownikiem krajowym, który nie przesiedlił się do innego państwa. Posiłkowo utrzymują oni, że ów termin należy interpretować zgodnie z art. 5 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 w ten sposób, że odnosi się on do sumy świadczeń proporcjonalnych otrzymywanych przez zainteresowaną osobę w co najmniej dwóch państwach członkowskich z tytułu wszystkich okresów ubezpieczenia uwzględnionych na potrzeby określenia możliwości skorzystania w Hiszpanii z wcześniejszego świadczenia z tytułu starości oraz ustalenia jego wysokości. Zauważają oni jednak, że przyjęcie takiego podejścia niesie za sobą dwa niekorzystne skutki. Po pierwsze, uzależnia ono możliwość skorzystania w Hiszpanii z wcześniejszego świadczenia z tytułu starości od kwoty wynikającej z ustalenia wysokości prawa do świadczeń w co najmniej dwóch państwach członkowskich, zgodnie z art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 883/2004, niezależnie od kwoty świadczenia, do którego zainteresowana osoba byłaby uprawniona w Hiszpanii, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia zostały ukończone na podstawie przepisów hiszpańskich, a po drugie, uzależnia ono możliwość skorzystania z wcześniejszego świadczenia z tytułu starości w jednym państwie członkowskim od możliwości skorzystania oraz od otrzymywania wcześniejszego świadczenia z tytułu starości w innym państwie, bez uwzględnienia faktu, że wcześniejsze świadczenia emerytalne nie są przewidziane w przepisach wszystkich państw członkowskich, zaś w tych państwach, w których istnieje możliwość skorzystania z wcześniejszego świadczenia z tytułu starości, owo świadczenie nie jest uregulowane w jednakowy sposób.

29. INSS utrzymuje, że – zgodnie z nowym okólnikiem nr 3/2018 z dnia 13 lutego 2018 r. – warunek określony w art. 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym jest spełniony, po pierwsze, o ile teoretyczna kwota świadczenia⁹ jest wyższa od obowiązującej w Hiszpanii kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości oraz, po drugie, o ile suma kwot świadczenia przyznanego w Hiszpanii i w co najmniej jednym innym państwie jest wyższa od obowiązującej w Hiszpanii kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości. Według INSS, jeżeli teoretyczna kwota świadczenia jest wyższa od obowiązującej w Hiszpanii kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości, nie wypłaca się dodatku, o którym mowa w art. 14 ust. 2 dekretu królewskiego nr 1170/2015, w celu wyrównania wysokości świadczenia do kwoty odpowiadającej kwocie świadczenia minimalnego z tytułu starości. Ponadto jeżeli suma kwot świadczenia przyznanego w Hiszpanii i w co najmniej jednym innym państwie jest wyższa od obowiązującej w Hiszpanii kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości, nie wypłaca się dodatku przewidzianego w art. 14 ust. 3. W związku z tym INSS uważa, że przy udzielaniu odpowiedzi na pytanie sądu odsyłającego należy uwzględnić teoretyczną kwotę świadczenia ustaloną w drodze zsumowania okresów zgodnie z art. 5, 6, 51 i 52 rozporządzenia nr 883/2004.

⁹ Metodę ustalania teoretycznej kwoty świadczenia opisano w art. 52 rozporządzenia nr 883/2004.

30. Królestwo Hiszpanii uważa, że rozporządzenie nr 883/2004 nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku uzupełniania wypłacanego przez państwo członkowskie świadczenia proporcjonalnego odpowiadającego wcześniejszemu świadczeniu z tytułu starości, tak aby osiągnąć kwotę minimalnej emerytury wypłacanej w owym państwie członkowskim osobom w wieku 65 lat, ponieważ prowadziłoby to do dyskryminacji na korzyść pracowników, którzy nie byli ubezpieczeni przez cały czas w Hiszpanii. Podkreśla ono, że składki odprowadzone przez A. Bocera Torrica i J. Bodego w Niemczech zostały zaliczone przez INSS zgodnie z art. 52 rozporządzenia nr 883/2004 w celu ustalenia kwoty przysługującego im wcześniejszego świadczenia z tytułu starości. Z kolei w rozporządzeniu nr 883/2004 nie przewidziano możliwości uwzględnienia kwoty świadczeń przyznanych im w Niemczech na potrzeby spełnienia wymogu ustanowionego w art. 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym, zaś takie działanie wypaczyłoby hiszpańskie przepisy w dziedzinie zabezpieczenia społecznego.

31. Królestwo Hiszpanii potwierdza również, że dwa warunki, których spełnienie jest wymagane w świetle nowego okólnika nr 3/2018, mają zastosowanie do wniosków o przyznanie wcześniejszego świadczenia z tytułu starości złożonych przez A. Bocera Torrica i J. Bodego.

32. Komisja uważa, że złożone przez A. Bocera Torrica i J. Bodego wnioski o przyznanie wcześniejszego świadczenia z tytułu starości należy przeanalizować z uwzględnieniem zasady równego traktowania świadczeń, dochodu, okoliczności lub zdarzeń, którą ustanowiono w art. 5 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004, poddanej wykładni w świetle art. 45 i 48 TFUE. W związku z tym przepis prawa hiszpańskiego, który odnosi się do „kwoty należnej emerytury”, należy interpretować w ten sposób, że dotyczy on sumy przedmiotowych świadczeń przyznanych w Hiszpanii i Niemczech, które to świadczenia do celów stosowania owego przepisu stanowią świadczenia równoważne.

VI. Analiza

33. Aby udzielić przydatnej odpowiedzi sądowi krajowemu, należy na wstępie podkreślić, że w rozporządzeniu nr 883/2004 nie określono wspólnego systemu zabezpieczenia społecznego, lecz utrzymano odrębne krajowe systemy, zaś jego jedyny przedmiot stanowi zapewnienie koordynacji między tymi ostatnimi. I tak, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, państwa członkowskie zachowują kompetencje do organizowania swoich systemów zabezpieczenia społecznego. Wobec braku harmonizacji na poziomie Unii do ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego należy zatem w szczególności określenie przesłanek uzyskania uprawnienia do świadczeń. Wykonując tę kompetencję, państwa członkowskie są jednak zobowiązane przestrzegać przepisów prawa Unii, a zwłaszcza przepisów TFUE dotyczących przyznanej wszystkim obywatelom Unii swobody przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich¹⁰. Osoby korzystające z prawa do takiego swobodnego przemieszczania się nie mogą ponosić żadnych niekorzystnych skutków prawnych z powodu korzystania z owego prawa.

34. Państwo członkowskie może zasadniczo przewidzieć prawo do emerytury minimalnej¹¹ oraz określić warunki, na jakich dana osoba może skorzystać z wcześniejszego świadczenia z tytułu starości, o ile takie warunki nie stanowią przeszkody w swobodnym przepływie pracowników do celów stosowania art. 45 TFUE. W związku z tym uważam, że państwo członkowskie może co do zasady, tak jak ma to miejsce w omawianym przypadku, uzależnić przyznanie wcześniejszego świadczenia z tytułu starości od ukończenia przez daną osobę określonego wieku i konkretnej liczby lat okresów składkowych, a także od okoliczności, że kwota przysługującego jej świadczenia będzie wyższa od obowiązującej w takim państwie członkowskim kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości¹².

¹⁰ Zobacz analogicznie wyrok z dnia 7 grudnia 2017 r., Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, pkt 38–40 i przytoczone tam orzecznictwo.

¹¹ Wyrok z dnia 7 grudnia 2017 r., Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, pkt 47.

¹² A. Bocero Torrico i J. Bode wskazali, że ten warunek został wprowadzony w przepisach hiszpańskich w celu zapewnienia stabilności publicznego systemu świadczeń z tytułu starości.

35. W rzeczy samej wydaje się, że owe trzy warunki ustanowione w art. 208 ust. 1 powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym nie są same w sobie podważane w postępowaniach głównych przed sądem odsyłającym. Kwestionowany jest natomiast sposób, w jaki trzeci warunek ustanowiony w art. 208 ust. 1¹³ owego krajowego aktu prawnego jest stosowany¹⁴ w odniesieniu do osób takich jak A. Bocero Torrico i J. Bode, które skorzystały z przysługującego im prawa do swobodnego przemieszczania się.

36. Na tle uwag skierowanych do Trybunału rysuje się wyraźna rozbieżność opinii w przedmiocie tego, czy art. 5 lub art. 6 rozporządzenia nr 883/2004 mają zastosowanie do okoliczności postępowania głównych.

37. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem¹⁵ *nabycie* prawa do świadczenia z tytułu starości stanowi kwestię, która mieści się w zakresie art. 6 rozporządzenia nr 883/2004¹⁶. Z kolei reguły dotyczące *obliczania* kwoty świadczeń są ustanowione w art. 52 i nast. tego rozporządzenia¹⁷.

38. W art. 6 rozporządzenia nr 883/2004 wprowadzono w życie zasadę sumowania *okresów* ubezpieczenia, zamieszkania, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, którą przewidziano w art. 48 TFUE¹⁸, stanowiąc między innymi, że w przypadkach, w których ustawodawstwo państwa członkowskiego uzależnia nabycie prawa do świadczeń od ukończenia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, właściwa instytucja owego państwa członkowskiego uwzględnia takie okresy ukończone na podstawie ustawodawstwa każdego innego państwa członkowskiego, tak jakby były to okresy ukończone na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa. Innymi słowy, należy zsumować *okresy* ukończone w różnych państwach członkowskich¹⁹.

39. Co się tyczy świadczeń z tytułu starości, art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 883/2004 stanowi, że instytucja właściwa ustala teoretyczną kwotę świadczenia, do którego uprawniona jest zainteresowana osoba, tak jakby wszystkie okresy ubezpieczenia lub zamieszkania ukończone przez ową osobę w różnych państwach członkowskich zostały ukończone w państwie członkowskim instytucji właściwej. Następnie, zgodnie z art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia, instytucja właściwa jest zobowiązana do ustalenia rzeczywistej kwoty świadczenia na podstawie kwoty teoretycznej proporcjonalnej do długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania w państwie członkowskim instytucji właściwej w stosunku do całkowitej długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych w różnych państwach członkowskich. Innymi słowy, chodzi o metodę obliczenia proporcjonalnego²⁰.

13 Artykuł 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym.

14 Dlatego też A. Bocero Torrico i J. Bode nie kwestionują przysługującego Królestwu Hiszpanii prawa do ustanawiania wymogów w odniesieniu do minimalnej kwoty świadczenia, jaka musi być wypłacana danej osobie, aby ta mogła się kwalifikować do otrzymania wcześniejszego świadczenia z tytułu starości.

15 Wyrok z dnia 3 marca 2011 r., Tomaszewska, C-440/09, EU:C:2011:114, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo.

16 Zobacz także art. 45 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (wyd. spec. w jęz. polskim: rozdz. 5, t. 1, s. 35), w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1).

17 Zobacz także art. 46 i nast. rozporządzenia nr 1408/71.

18 Jest to jedna z podstawowych zasad koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego państw członkowskich na poziomie Unii, zmierzająca do zapewnienia, by korzystanie z prawa do swobodnego przepływu przewidzianego w TFUE nie skutkowało pozbawieniem pracowników korzyści wynikających z zabezpieczenia społecznego, o które mogliby się ubiegać, gdyby ich cała kariera zawodowa przebiegała tylko w jednym państwie członkowskim. Taki skutek mógłby bowiem zniechęcić pracowników Unii do korzystania z prawa do swobodnego przepływu i stanowiłby przeszkodę w takim swobodnym przepływie (wyrok z dnia 3 marca 2011 r., Tomaszewska, C-440/09, EU:C:2011:114, pkt 30).

19 Wyrok z dnia 7 grudnia 2017 r., Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, pkt 41.

20 Wyrok z dnia 7 grudnia 2017 r., Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, pkt 42.

40. Należy zauważyć, że w postępowaniach głównych nie zakwestionowano sposobu obliczenia teoretycznej kwoty świadczenia, a w związku z tym rzeczywistej kwoty świadczenia z tytułu starości (świadczenia proporcjonalnego) przyznanego A. Bocero Torricowi i J. Bodeemu w Hiszpanii i w Niemczech.

41. INSS, Królestwo Hiszpanii, a także A. Bocero Torrico i J. Bode uważają, że przy ocenie, czy spełniony został warunek dotyczący kwoty świadczenia minimalnego, który ustanowiono w art. 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym, należy zastosować teoretyczną kwotę świadczenia ustaloną zgodnie z art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 883/2004.

42. Nie zgadzam się z tym.

43. Moim zdaniem ustalenie teoretycznej kwoty świadczenia zgodnie z art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 883/2004 stanowi etap pośredni operacji zmierzającej do ustalenia rzeczywistej kwoty należnego świadczenia proporcjonalnego, zaś wysokość tej teoretycznej kwoty nie jest miarodajna dla oceny, czy faktycznie nabyto uprawnienie do (wcześniejszego) świadczenia z tytułu starości²¹. Ponadto, jak wskazałem w pkt 37 i 38 niniejszej opinii, w rozporządzeniu nr 883/2004 w sposób wyraźny oddzielono od siebie zasady nabywania uprawnienia do świadczenia z tytułu starości oraz zasady ustalania kwoty takiego świadczenia²².

44. Co więcej, o ile nabycie prawa do świadczenia z tytułu starości stanowi kwestię, która mieści się w zakresie art. 6 rozporządzenia nr 883/2004, o tyle ów przepis wyraźnie odnosi się do sumowania *okresów* ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, a nie do innych warunków powodujących powstanie takiego prawa²³. Z uwagi na fakt, że art. 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym poddaje uprawnienie do wcześniejszego świadczenia z tytułu starości między innymi takiemu warunkowi, że kwota należnego świadczenia ma być wyższa od kwoty świadczenia minimalnego z tytułu starości, które przysługiwałyby osobie zainteresowanej z uwagi na jej sytuację rodzinną w momencie ukończenia 65 lat, uważam, iż właściwym i znajdującym zastosowanie przepisem jest art. 5 rozporządzenia nr 883/2004²⁴. Motyw 10 rozporządzenia nr 883/2004 stanowi bowiem, że zasada uwzględniania czy też równego traktowania świadczeń, dochodu, okoliczności lub zdarzeń w innym państwie członkowskim, którą przewidziano w art. 5 owego rozporządzenia, *nie powinna kolidować* z wprowadzoną w art. 6 zasadą sumowania pewnych okresów, takich jak okresy ubezpieczenia, zgodnie z którą okresy ukończone w innym państwie członkowskim są brane pod uwagę tak, jakby były to okresy ukończone na podstawie przepisów właściwego państwa członkowskiego²⁵.

21 W związku z tym teoretyczna kwota świadczenia nie ma sama przez się żadnego autonomicznego znaczenia.

22 Na ograniczony zakres stosowania zasad obliczania świadczeń, które zawarto w art. 46 ust. 2 rozporządzenia nr 1408/71 [obecnie art. 52 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 883/2004], Trybunał zwrócił uwagę w wyroku z dnia 7 grudnia 2017 r., Zaniewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:946). Trybunał bowiem stwierdził, że rzeczony przepis nie może być stosowany na potrzeby obliczania świadczenia minimalnego z tytułu starości, ponieważ taką operację należy przeprowadzić na podstawie art. 50 rozporządzenia nr 1408/71 (obecnie art. 58 rozporządzenia nr 883/2004).

23 W związku z tym ma on znaczenie do celów stosowania art. 208 ust. 1 lit. b) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym oraz ustalenia minimalnego okresu składkowego wynoszącego 35 lat. W postępowaniach głównych okresy składkowe, które A. Bocero Torrico i J. Bode spełnili w Hiszpanii i Niemczech, muszą zostać zsumowane w celu spełnienia tego warunku.

24 W rozporządzeniu nr 1408/71 nie przewidziano przepisu odpowiadającego art. 5 rozporządzenia nr 883/2004. Moim zdaniem w art. 5 rozporządzenia nr 883/2004 po prostu wyjaśniono zasadę równego traktowania przewidzianą w jego art. 4. Celem art. 5 rozporządzenia nr 883/2004 jest zapewnienie, aby korzystanie z prawa do swobodnego przepływu nie skutkowało pozbawieniem pracowników korzyści wynikających z zabezpieczenia społecznego, o które mogliby się ubiegać, gdyby cała ich kariera zawodowa przebiegała tylko w jednym państwie członkowskim. Z brzmienia motywu 9 rozporządzenia nr 883/2004 jasno wynika, że uwzględnianie czy też równe traktowanie świadczeń, dochodu, okoliczności lub zdarzeń w innym państwie członkowskim zgodnie z art. 5 owego rozporządzenia stanowi wyraźny przejaw ujęcia w ramy prawne zasady równego traktowania świadczeń, dochodu, okoliczności lub zdarzeń ustanowionej w wielu wyrokach Trybunału. Pierwszy wyrok Trybunału dotyczący art. 5 rozporządzenia nr 883/2004 to wyrok z dnia 21 stycznia 2016 r., Vorarlberger Gebietskrankenkasse i Knauer (C-453/14, EU:C:2016:37).

25 W motywach 10–12 rozporządzenia nr 883/2004 wyjaśniono, że przewidziana w jego art. 5 zasada uwzględniania czy też równego traktowania doznaje pewnych ograniczeń.

45. Moim zdaniem ustanowiony w art. 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym wymóg dotyczący przyznania wcześniejszego świadczenia z tytułu starości ma na celu zapewnienie, że „otrzymanie” konkretnej kwoty²⁶ świadczenia z tytułu starości „wywołuje skutki prawne”, w związku z czym ów wymóg musi być zgodny z zasadą równego traktowania przewidzianą w art. 5 rozporządzenia nr 883/2004, tak aby nie dochodziło do karania pracowników, którzy skorzystali z przysługującego im prawa do swobodnego przemieszczania się²⁷. W związku z powyższym uważam, że w celu spełnienia wymogu ustanowionego w art. 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym konieczne jest dodanie świadczeń z tytułu starości w Hiszpanii do porównywalnych lub równoważnych świadczeń otrzymywanych w innym państwie członkowskim lub w innych państwach członkowskich.

46. Z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy wynika, z zastrzeżeniem dokonania weryfikacji przez sąd odsyłający, że wcześniejsze świadczenie z tytułu starości przewidziane w art. 208 ust. 1 powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym²⁸ oraz świadczenia z tytułu starości przyznane A. Bocerowi Torricowi i J. Bodemu²⁹ w Niemczech stanowią świadczenia porównywalne lub równoważne do celów stosowania art. 5 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004³⁰.

47. Podczas rozprawy w dniu 2 maja 2019 r. INSS i Królestwo Hiszpanii oświadczyły, że analizowane przepisy krajowe mają dwojaki cel: po pierwsze jest nim zapewnienie, aby wnioskodawcy uprawnieni do wcześniejszego świadczenia z tytułu starości przewidzianego w art. 208 ust. 1 powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym nie stanowili obciążenia dla hiszpańskiego systemu zabezpieczenia społecznego, natomiast po drugie jest nim zachęcanie do aktywności na rynku pracy i zniechęcanie wnioskodawców do wcześniejszego przechodzenia na emeryturę.

48. Z jednoznacznego brzmienia art. 208 ust. 1 lit. c) powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym zdaje się wynikać, że analizowane przepisy krajowe zostały wprowadzone po to, aby zapewnić, że wnioskodawcom ubiegającym się o świadczenia z tytułu starości musi przysługiwać uprawnienie do minimalnej emerytury w obowiązującej wysokości, co z kolei oznacza, że nie przysługują im uprawnienia do pewnych dodatkowych świadczeń wyrównujących ani dodatków, i pozwala uniknąć sytuacji, w której staliby się oni dodatkowym obciążeniem dla hiszpańskiego systemu zabezpieczenia społecznego. Należy podkreślić, że w ramach niniejszego postępowania w żadnym wypadku nie kwestionuje się owego celu jako takiego, lecz raczej okoliczność, że przepisy krajowe są stosowane w sposób dyskryminujący, z pokrzywdzeniem pracowników, którzy skorzystali z przysługującego im podstawowego prawa do swobodnego przemieszczania się. Ponadto pragnę zauważyć, że sam sąd odsyłający³¹ wskazał, iż w przypadku uwzględnienia świadczeń z tytułu starości

26 W pkt 68 wyroku z dnia 28 kwietnia 2004 r., Öztürk (C-373/02, EU:C:2004:232), Trybunał orzekł, że zasadę równego traktowania ustanowioną w art. 3 ust. 1 decyzji nr 3/80 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego państw członkowskich Wspólnot Europejskich do pracowników tureckich i członków ich rodzin (Dz.U. 1983, C 110, s. 60) należy interpretować w ten sposób, że stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisów państwa członkowskiego, które uzależniają prawo do wcześniejszej emerytury przysługującej w sytuacji pozostawania bez pracy od otrzymywania przez zainteresowaną osobę, przez określony czas poprzedzający złożenie wniosku o przyznanie emerytury, świadczeń dla bezrobotnych wyłącznie w owym państwie członkowskim. Moim zdaniem pod względem prawnym nie ma żadnej istotnej różnicy, na potrzeby stosowania art. 5 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004, między wymogiem otrzymywania określonego świadczenia a wymogiem otrzymywania konkretnej kwoty tytułem takiego świadczenia. Zobacz także wyrok z dnia 7 marca 1991 r., Masgio (C-10/90, EU:C:1991:107), który dotyczy zasady równego traktowania oraz skutków prawnych, jakie wywołuje ona w odniesieniu do kwoty świadczenia. W pkt 25 owego wyroku Trybunał stwierdził, że „pracownik migrujący, który otrzymuje świadczenie z tytułu starości na podstawie ustawodawstwa jednego państwa członkowskiego oraz świadczenia z tytułu ubezpieczenia wypadkowego wypłacane przez instytucję ubezpieczeniową innego państwa członkowskiego, nie może – co się tyczy obliczania części świadczenia podlegającej zawieszeniu zgodnie z ustawodawstwem krajowym pierwszego państwa – znajdować się w gorszej sytuacji niż pracownik, który nie skorzystał z prawa do swobodnego przemieszczania się i otrzymuje oba świadczenia na podstawie ustawodawstwa jednego państwa członkowskiego”.

27 Zobacz analogicznie wyroki: z dnia 7 czerwca 1988 r., Roviello, 20/85, EU:C:1988:283, pkt 18; z dnia 18 grudnia 2014 r., Larcher, C-523/13, EU:C:2014:2458, pkt 46.

28 Zobacz art. 1 lit. x) i art. 3 lit. d) rozporządzenia nr 883/2004. Artykuł 1 lit. x) rozporządzenia nr 883/2004 stanowi, że „wcześniejsze świadczenie z tytułu starości” „oznacza świadczenie udzielane przed osiągnięciem zwykłego wieku emerytalnego, które albo jest nadal przyznawane po osiągnięciu wspomnianego wie[k]u, albo jest zastępowane innym świadczeniem z tytułu starości”.

29 Zobacz art. 1 lit. x) i art. 3 lit. d) rozporządzenia nr 883/2004.

30 Zobacz analogicznie wyrok z dnia 21 stycznia 2016 r., Vorarlberger Gebietskrankenkasse i Knauer, C-453/14, EU:C:2016:37, pkt 35.

31 Zobacz pkt 23 powyżej.

przyznanych zarówno w Hiszpanii, jak i w Niemczech, ani A. Bocero Torrico, ani J. Bode nie mieliby możliwości skorzystania z jakiegokolwiek dodatku³². W takich okolicznościach żaden z wnioskodawców nie będzie więc stanowił obciążenia dla hiszpańskiego systemu zabezpieczenia społecznego.

49. O ile cel, jakim jest zniechęcanie wnioskodawców do wcześniejszego przechodzenia na emeryturę czy też powstrzymywanie ich od tego z myślą o zwiększeniu wydajności krajowej i zmniejszeniu obciążeń dla systemu zabezpieczenia społecznego, może zasługiwać na pochwałę, w szczególności w świetle starzenia się społeczeństw i wydłużenia średniej oczekiwanej dalszej długości trwania życia, o tyle nie można go realizować w sposób dyskryminujący osoby, które skorzystały z przysługującego im podstawowego prawa do swobodnego przemieszczania się. W tym względzie muszę z żalem stwierdzić, że w niniejszej sprawie trudno jest uniknąć wrażenia, iż władze hiszpańskie wykonały swoje ustawowe kompetencje w sposób oczywiście dyskryminujący wnioskodawców, którzy skorzystali z przysługujących im praw do swobodnego przemieszczania się, a dla takiego działania nie ma – lub przynajmniej nie powinno być – usprawiedliwienia.

50. W związku z tym uważam, że art. 5 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie obowiązywaniu przepisu krajowego, który wymaga w celu skorzystania z wcześniejszego świadczenia z tytułu starości, by kwota należnego świadczenia była wyższa od świadczenia minimalnego, które przysługiwałoby zainteresowanemu na podstawie prawa krajowego, *bez* uwzględnienia faktycznie przysługującego świadczenia, które zainteresowany może otrzymywać z tytułu innego świadczenia takiego samego rodzaju w innym państwie członkowskim lub w innych państwach członkowskich.

VII. Wnioski

51. W świetle powyższych rozważań proponuję, by na pytanie przedstawione przez Tribunal Superior de Justicia de Galicia (wyższy trybunał sprawiedliwości Galicji, Hiszpania) Trybunał odpowiedział w następujący sposób:

Artykuł 5 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie obowiązywaniu przepisu krajowego, który wymaga w celu skorzystania z wcześniejszego świadczenia z tytułu starości, by kwota należnego świadczenia była wyższa od świadczenia minimalnego, które przysługiwałoby zainteresowanemu na podstawie prawa krajowego, *bez* uwzględnienia faktycznie przysługującego świadczenia, które zainteresowany może otrzymywać z tytułu innego świadczenia takiego samego rodzaju w innym państwie członkowskim lub w innych państwach członkowskich.

³² Zobacz wyrok z dnia 7 grudnia 2017 r., Zaniewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:946, pkt 59), zgodnie z którym „dla celów obliczenia uprawnień do świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana w [art. 58 rozporządzenia nr 883/2004] przewidziano w szczególności uwzględnienie faktycznej kwoty świadczenia emerytalnego, jakie zainteresowany otrzymuje z innego państwa członkowskiego”.